

MINISTER EDUKACJI I NAUKI

Warszawa, 09 sierpnia 2022 r.

CTC-CTC.4061.26.2022.TK

Pan
Marcin Więcek
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

odpowiadając na pismo nr VII.501.94.2022.DZ z 6 2022 roku, w sprawie problemu braku wystarczającej wiedzy i środków edukacyjnych w zakresie cyberbezpieczeństwa dzieci i młodzieży, w kontekście występowania patologicznych zachowań seksualnych w Internecie, poniżej przedstawiam działania w tym zakresie, podejmowane przez Ministerstwo Edukacji i Nauki.

Zgodnie z przepisami prawa oświatowego, szkoła pełni funkcję dydaktyczną, wychowawczą i opiekuńczą. Systemowe rozwiązania, obejmujące m.in. ww. kwestię uwzględniają wszystkie te elementy. Przepisy ogólne ustawy - Prawo oświatowe¹ stanowią, że system oświaty zapewnia wychowanie rozumiane jako wspieranie dziecka w rozwoju ku pełnej dojrzałości w sferze fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej. Zadaniem systemu oświaty jest również upowszechnianie wśród dzieci i młodzieży wiedzy o cyberbezpieczeństwie oraz kształtowanie właściwych postaw wobec zagrożeń, w tym związanych z korzystaniem z technologii informacyjno-komunikacyjnych.

Zadania szkoły oraz obowiązkowe cele kształcenia i treści nauczania dotyczące bezpieczeństwa, w tym priorytety wychowawcze, określa podstawa programowa kształcenia ogólnego².

¹ t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1082, z późn. zm.

² Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. poz. 356 z późn.zm.) oraz rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r.

Preambuła podstawy programowej kształcenia ogólnego wskazuje, że zadaniem szkoły jest zapewnienie uczniom bezpiecznych warunków oraz przyjaznej atmosfery do nauki. Najważniejszym celem kształcenia w szkole podstawowej jest dbałość o integralny rozwój biologiczny, poznawczy, emocjonalny, społeczny i moralny ucznia. Proces kształcenia i wychowania powinien wprowadzać uczniów w świat wartości, wskazywać wzorce postępowania i budowania relacji społecznych sprzyjających bezpiecznemu rozwojowi ucznia (rodzina, przyjaciele), kształtować poczucie osobistej godności i szacunku dla innych.

Podstawa programowa kształcenia ogólnego, kładzie nacisk na rozwijanie u uczniów kompetencji kluczowych, w tym kompetencji cyfrowych. Za jedną z najważniejszych umiejętności, które zdobywają uczniowie w ramach edukacji szkolnej, uznano sprawne i odpowiedzialne posługiwanie się technologiami informacyjno-komunikacyjnymi w procesie uczenia się.

Szkoła powinna przygotować uczniów do świadomego i odpowiedzialnego korzystania z technologii informacyjno-komunikacyjnych, wyposażyć ich w kompetencje potrzebne do korzystania z różnych cyfrowych zasobów informacyjnych, wyszukiwania i krytycznej analizy informacji, bezpiecznego poruszania się w przestrzeni cyfrowej, w tym nawiązywania i utrzymywania opartych na wzajemnym szacunku relacji z innymi użytkownikami sieci.

Cele te są realizowane m.in. w ramach kształcenia informatycznego (edukacji informatycznej w klasach I-III szkoły podstawowej oraz informatyki w klasach IV-VIII szkoły podstawowej i w szkole ponadpodstawowej).

Zachowaniom bezpiecznym i odpowiedzialnym podczas korzystania z portali i mediów społecznościowych sprzyja ponadto realizacja treści nauczania zawartych w innych przedmiotach, jak: język polski, język obcy nowożytny, wiedza o społeczeństwie, etyka, wychowanie do życia w rodzinie.

Np. w ramach przedmiotu etyka uczniowie rozwijają umiejętność wyrażania naturalnej ciekawości i angażowania się w namysł nad moralnością, są motywowani do działania a na rzecz innych i wspólnie z innymi. W koncepcji tego przedmiotu przyjęto m. in., że uczenie odpowiedzialnego formułowania i wyrażania oceny jest istotnym aspektem kształcenia (samokształcenia), wychowania (samowychowania) i uczestniczenia w życiu społecznym.

Aby wzmocnić ochronę uczniów przed treściami mogącymi zaburzyć ich harmonijny rozwój, a także zagadnieniami stojącymi w sprzeczności z systemem wartości i oczekiwaniami rodziców w tym zakresie, w 2016 r. **wzmocniono również wychowawczą funkcję szkoły.**

w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia (Dz.U. z 2018 r. poz. 467 z późn.zm.).

W ustawie Prawo oświatowe określono definicję wychowania, które ma wpływ na kształtowanie postaw prozdrowotnych uczniów i systemu wartości, w tym dbałości o zdrowie. W procesie wychowania do wartości istotnego znaczenia nabiera ukierunkowanie ucznia na różne aspekty swojego życia, refleksji nad własnymi zachowaniami, postawami, celami, aspiracjami oraz nieuleganie presji ze strony rówieśników.

Wychowanie ma zmierzać do budowania konstruktywnego systemu wartości ucznia i wychowanka, respektowania jego praw i godnego traktowania. Zadania wychowawczo-profilaktyczne szkoły wpisano do podstawy programowej kształcenia ogólnego i są uwzględniane odpowiednio w programach nauczania i podczas realizacji zajęć z wychowawcą na każdym etapie edukacyjnym.

Zgodnie z ustawą Prawo oświatowe, szkoły i placówki zapewniają wspomaganie wychowawczej roli rodziny. Szczególnie istotne jest wychowanie do wartości, w tym respektowanie praw dziecka oraz podmiotowe i godne jego traktowanie. Zadania te są obowiązkowe dla wszystkich nauczycieli, pracowników szkoły oraz dyrektora sprawującego nadzór pedagogiczny nad działaniami prowadzonymi w szkole.

Od 1 września 2017 r. nastąpiło także połączenie szkolnego programu wychowawczego i programu profilaktyki w jeden dokument szkolny, tworzony i aprobowany przez rodziców uczniów i nauczycieli. Jego celem jest wspieranie wychowanków we wszechstronnym rozwoju ukierunkowanym na osiągnięcie pełni dojrzałości fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej³.

Od 1 września 2019 r. program wychowawczo-profilaktyczny obowiązkowo powinien wynikać z przeprowadzonej corocznie diagnozy potrzeb wychowawczych, profilaktycznych i środowiskowych danej społeczności szkolnej oraz uwzględniać normy poszanowania godności drugiego człowieka, odpowiedzialności za własne decyzje i wybory, przestrzeganie praw ucznia.

Możliwe jest również uzupełnianie w szkołach, za zgodą rodziców, realizowanych treści wychowawczych i profilaktycznych o nowe zagadnienia, wynikające z pojawienia się w otoczeniu dziecka zmian i zjawisk istotnych dla jego bezpieczeństwa i harmonijnego rozwoju. Zatem jest w nim miejsce na działania profilaktyczne dotyczące metod obrony przed presją rówieśniczą, czy zagrożeń w cyberprzestrzeni dotyczących sfery seksualnej.

Jednolite podejście w wychowaniu do uniwersalnych wartości jest należyтым kierunkiem eliminowania lub minimalizowania trudnych wychowawczo sytuacji i niewłaściwych zachowań dzieci i młodzieży. Działalność wychowawcza szkoły należy do podstawowych celów polityki oświatowej państwa, co daje wyraz w ustalanych co roku przez Ministra Edukacji Narodowej (na podstawie art. 60 ustawy Prawo oświatowe) kierunkach realizacji polityki oświatowej państwa:

³ Art. 1 pkt.3 ustawy z 16 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2016 r. poz. 1943 z późn. zm.)

a) rok szkolny 2019/2020

- **Profilaktyka uzależnień** w szkołach i placówkach oświatowych.
- **Wychowanie do wartości** przez kształtowanie postaw obywatelskich i patriotycznych.
- Rozwijanie kreatywności, przedsiębiorczości i **kompetencji cyfrowych** uczniów, w tym bezpieczne i celowe wykorzystywanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w realizacji podstawy programowej kształcenia ogólnego.

b) rok szkolny 2020/2021

- **Działania wychowawcze szkoły.** Wychowanie do wartości, kształtowanie postaw i **respektowanie norm społecznych.**
- Wykorzystanie w procesach edukacyjnych narzędzi i zasobów cyfrowych oraz metod kształcenia na odległość. Bezpieczne i efektywne korzystanie z technologii cyfrowych.
- Działania w zakresie wsparcia wychowawczego i psychoprofilaktycznego środowiska szkolnego **w sytuacji kryzysowej** wywołanej pandemią.

c) rok szkolny 2021/2022

- **Wspomaganie przez szkołę wychowawczej roli rodziny**, m.in. przez właściwą organizację zajęć edukacyjnych wychowanie do życia w rodzinie oraz realizację zadań programu wychowawczo-profilaktycznego.
- Wychowanie do wrażliwości na prawdę i dobro. **Kształtowanie właściwych postaw** szlachetności, zaangażowania społecznego i dbałości o zdrowie.
- Podnoszenie jakości edukacji poprzez działania uwzględniające zróżnicowane potrzeby rozwojowe i edukacyjne wszystkich uczniów, zapewnienie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, szczególnie w sytuacji kryzysowej wywołanej pandemią COVID-19 w celu zapewnienia dodatkowej opieki i pomocy, wzmacniającej pozytywny klimat szkoły oraz poczucie bezpieczeństwa. **Roztropne korzystanie w procesie kształcenia z narzędzi i zasobów cyfrowych** oraz metod kształcenia wykorzystujących technologie informacyjno-komunikacyjne.

d) rok szkolny 2022/2023

- Wychowanie zmierzające do osiągnięcia ludzkiej dojrzałości poprzez **kształtowanie postaw** ukierunkowanych na prawdę, dobro i piękno, **uzdalniających do odpowiedzialnych decyzji.**
- Wspomaganie **wychowawczej roli rodziny** przez właściwą organizację i realizację **zajęć edukacyjnych wychowanie do życia w rodzinie.** Ochrona i wzmacnianie zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży.
- Rozwijanie umiejętności metodycznych nauczycieli w zakresie prawidłowego i skutecznego wykorzystywania technologii informacyjno-

komunikacyjnych w procesach edukacyjnych. Wsparcie edukacji informatycznej i medialnej, w szczególności **kształtowanie krytycznego podejścia do treści publikowanych w Internecie i mediach społecznościowych**.

Szkolny zestaw programów nauczania oraz program wychowawczo-profilaktyczny szkoły tworzą spójną całość i muszą uwzględniać wszystkie wymagania opisane w podstawie programowej. Ich przygotowanie i realizacja są zadaniem zarówno całej szkoły, jak i każdego nauczyciela.

Istotną rolę w przeciwdziałaniu zachowaniom ryzykownym i formowaniu młodego człowieka odgrywają rodzice, których obowiązkiem jest wzmacnianie czynników chroniących w procesie wychowania i w profilaktyce domowej. Tylko przy dobrej współpracy pomiędzy szkołą a rodziną mogą być skutecznie realizowane cele prewencyjne i efektywne wspieranie ucznia w sytuacji problemowej. Dlatego program wychowawczo-profilaktyczny każdej szkoły przewiduje także działania profilaktyczne skierowane do rodziców. Szkoła nie powinna zapominać o możliwości poszerzania kompetencji rodziców swoich uczniów.

Wsparciem dla rodziców w tym obszarze są zajęcia wychowania do życia w rodzinie. Regulują je przepisy rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 sierpnia 1999 r. *w sprawie sposobu nauczania szkolnego oraz zakresu treści dotyczących wiedzy o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości rodziny, życia w fazie prenatalnej oraz metodach i środkach świadomej prokreacji zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego*⁴. Treści te są realizowane w ramach zajęć edukacyjnych *Wychowanie do życia w rodzinie (wdż)*.

Zajęcia *wdż* uczą wzajemnych relacji międzyludzkich, komunikacji interpersonalnej, przyjmowania postawy, sposobu postępowania w sytuacji stresu, presji grupy, różnych zdarzeń życia rodzinnego, miłości młodzieńczej (zakochania), etapów rozwoju i rodzajach miłości, seksualności człowieka, przedwczesnej inicjacji seksualnej oraz chorób przenoszonych drogą płciową.

Proces kształcenia i wychowania na lekcjach *wdż* może wesprzeć nastolatka w trudnym okresie rozwojowym, uspokoić dążenia do odkrywania niebezpiecznych obszarów i wskazać zasady oraz wartości stymulujące jego pozytywny rozwój. Dobrze prowadzone zajęcia mogą być formą wspierania i promowania zdrowia psychicznego i seksualnego młodzieży, które zabezpieczy przed problemowymi zachowaniami i nieodpowiedzialnymi wyborami.

W 2019 r. w ramach Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020 Minister Edukacji i Nauki wyłonił podmiot, który zorganizował prowadzenie przez specjalistów **bezpłatnej ogólnopolskiej infolinii interwencyjno-informacyjnej** z zakresu zdrowia psychicznego i zapobiegania samobójstwom wśród dzieci i młodzieży ze szkół i placówek oświatowych. Pomoc psychologiczna

⁴ Dz. U. z 2014 r. poz. 395 oraz z 2017 r. poz. 1117.

umożliwiała zainteresowanym szybki dostęp do informacji i wsparcia, jak również podejmowanie interwencji w sprawach ważnych z punktu widzenia zdrowia psychicznego i bezpieczeństwa dzieci i młodzieży, jak np. rozpoznawania symptomów krzywdzenia dzieci, w tym wykorzystywania seksualnego. Infolinia czynna 24 godziny przez 7 dni w tygodniu zapewniała każdej młodej osobie mającej problemy w domu, w szkole czy też w relacjach rówieśniczych, dostęp do wsparcia i niezbędnej pomocy anonimowo i w pełnej dyskrecji, bez stygmatyzacji, oceniania, potęgowania lęku, wstydu czy strachu.

Od 1 listopada 2021 r. infolinia ta została zastąpiona telefonem zaufania Rzecznika Praw Dziecka. Nowy bezpłatny numer, pod którym dzieci i młodzież mogą otrzymać wsparcie psychologiczne to 800 12 12 12. Telefon zaufania gwarantuje szybki dostęp do informacji i wsparcia, jak również podejmowanie interwencji w sprawach ważnych z punktu widzenia zdrowia psychicznego i szeroko rozumianego bezpieczeństwa dzieci oraz młodzieży.

Minister Edukacji i Nauki we wrześniu 2020 r. uaktualnił poradnik *pn. **Bezpieczna szkoła. Zagrożenia i zalecane działania profilaktyczne w zakresie bezpieczeństwa fizycznego i cyfrowego uczniów.*** Poradnik został opracowany we współpracy z organizacjami pozarządowymi, innymi resortami i instytucjami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo, w tym Ministerstwem Cyfryzacji, Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Administracji, Nauką i Akademicką Siecią Komputerową – Państwowym Instytutem Badawczym oraz Ośrodkiem Rozwoju Edukacji. Jest to kompendium wiedzy na temat rozpoznawania sytuacji zagrożeń, sposobów reagowania na sytuacje trudne, zasad postępowania, przepisów prawa. Jeden z rozdziałów został poświęcony bezpieczeństwu cyfrowemu, w tym min. zagrożeniom, takim jak: **cyberpornografia, prostytutka w sieci, sexting, sponsoring.**

Proponowane w publikacji działania opiekuńcze, wychowawcze i profilaktyczne mogą mieć charakter prewencyjny. Są również odpowiedzią na obowiązki szkoły, m.in. w zakresie upowszechniania wśród dzieci i młodzieży wiedzy o bezpieczeństwie oraz kształtowania właściwych postaw wobec zagrożeń, w tym związanych z korzystaniem z technologii informacyjno-komunikacyjnych, które nakłada na szkoły ustawa *Prawo oświatowe*.

Materiały te pozwalają nauczycielom i dyrektorom szkół podnieść swoje kompetencje w zakresie zapewnienia uczniom bezpieczeństwa, w tym w cyberprzestrzeni, a także usystematyzować już posiadaną wiedzę.

Poradnik znajduje się na stronie internetowej: <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/bezpieczenstwo-fizyczne-i-cyfrowe-uczniow--poradnik-men>

Ośrodek Rozwoju Edukacji, publiczna placówka doskonalenia nauczycieli o zasięgu ogólnokrajowym prowadzona przez Ministra Edukacji i Nauki, mając na uwadze potrzebę stałego doskonalenia kompetencji nauczycieli, organizuje

liczne szkolenia, konferencje i seminaria, a na stronie internetowej⁵ udostępnia publikacje z zakresu cyberbezpieczeństwa, np.:

Broszury informacyjne:

- Zagrożenia w Internecie. Zapobieganie – reagowanie;
- Zagrożenia w Internecie. Zapobieganie – reagowanie – cyberprzemoc. cz. I;
- Zagrożenia w Internecie. Zapobieganie – reagowanie. SEKSTING;
- Zagrożenia w Internecie. Zapobieganie – reagowanie – cyberprzemoc. cz. II;
- Bezpieczne i odpowiedzialne korzystanie z zasobów sieci. Internet a prawa autorskie;
- Jak reagować na cyberprzemoc. Poradnik dla szkół.

Nagranie wykładu „Ryzykowne zachowania w sieci” prof. J. Pyżalski oraz "Ryzykowne zachowania w sieci" S. Babula.

Webinarium: Rozpoznawanie wczesnych zagrożeń i podejmowanie interwencji profilaktycznej.

Kursy e-learning:

- Cyfrowe portfolio - bezpieczeństwo w komunikacji i w mediach;
- Cyfrowe portfolio – korzystanie z informacji;

Szkolenia on-line:

- Bezpieczne i odpowiedzialne korzystanie z zasobów dostępnych w sieci a zjawisko cyberuzależnienia wśród adolescentów - 1 edycja;
- Cyberprzemoc: jak uchronić dzieci i młodzież przed niebezpieczeństwem w cyberprzestrzeni.

Szkolenie stacjonarne dla kadry pracującej z dziećmi i młodzieżą niedostosowaną społecznie lub zagrożoną niedostosowaniem społecznym:

- Bezpieczne i odpowiedzialne korzystanie z zasobów dostępnych w sieci a zjawisko cyberuzależnienia wśród adolescentów.

Istotnym elementem jest dla nas również rozwijanie kompetencji cyfrowych nauczycieli. Obszar ten jest co roku uwzględniany we wspomnianych wcześniej ***Podstawowych kierunkach realizacji polityki oświatowej państwa.***

Dokument ten obliguje wszystkie jednostki systemu oświaty, w tym kuratoria oświaty, placówki doskonalenia nauczycieli, szkoły i placówki do realizacji wynikających z niego działań. I tak, wśród ustalonych na rok szkolny 2021/2022 kierunków realizacji polityki oświatowej było *Podnoszenie jakości edukacji poprzez działania uwzględniające zróżnicowane potrzeby rozwojowe i edukacyjne wszystkich uczniów, zapewnienie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, szczególnie w sytuacji kryzysowej wywołanej pandemią COVID-19 w celu zapewnienia dodatkowej opieki i pomocy, wzmacniającej pozytywny klimat szkoły oraz poczucie bezpieczeństwa. Roztropne korzystanie w procesie kształcenia z narzędzi i zasobów cyfrowych oraz metod kształcenia*

⁵ <http://www.ore.edu.pl/>

wykorzystujących technologie informacyjno-komunikacyjne; a w szkolnym 2022/2023 wskazano na rozwijanie umiejętności metodycznych nauczycieli w zakresie prawidłowego i skutecznego wykorzystywania technologii informacyjno-komunikacyjnych w procesach edukacyjnych. Wsparcie edukacji informatycznej i medialnej, w szczególności **kształtowanie krytycznego podejścia do treści publikowanych w Internecie i mediach społecznościowych**.

Placówki doskonalenia nauczycieli, realizując kierunki polityki oświatowej państwa, każdego roku przygotowują ofertę szkoleniową dla nauczycieli, uwzględniającą szkolenia z tego obszaru.

Działania na rzecz rozwoju i doskonalenia kompetencji cyfrowych oraz wykorzystywania nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych w nauczaniu, w tym w zakresie bezpiecznego poruszania się w środowisku cyfrowym, są również od wielu lat wspierane z wykorzystaniem środków finansowych UE pochodzących z programów operacyjnych: Polska Cyfrowa oraz Wiedza Edukacja Rozwój.

Dzięki funduszom UE (Program Operacyjny Polska Cyfrowa) od 2019 r. realizowany jest projekt szkoleniowy pn. Lekcja:Enter. To projekt edukacji cyfrowej skierowany do nauczycieli oraz kadry kierowniczej szkół podstawowych i ponadpodstawowych, w ramach którego prowadzone są szkolenia z doskonalenia kompetencji cyfrowych. Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej, a jego realizacja przewidziana jest na lata 2019-2023.

Podczas bezpłatnych szkoleń (które w czasie pandemii realizowane są online), uczestnicy szkoleń dowiadują się m.in. jak:

- wzmacniać kompetencje cyfrowe swoje i swoich uczniów,
- odpowiedzialnie, kreatywnie i bezpiecznie korzystać z nowych technologii,
- korzystać z aktywizujących metod nauczania,
- urozmaicić swoje lekcje i na stałe zmienić sposób ich prowadzenia,
- tworzyć własne treści cyfrowe m.in. z wykorzystaniem Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej.

Projekt zakłada kilka cykli, w ramach których do 2023 r. ma zostać przeszkolonych 75 tys. nauczycieli szkół podstawowych i ponadpodstawowych.

Udział w szkoleniu realizowanym w ramach projektu „Lekcja: Enter” jest bezpłatny. Mogą w nim uczestniczyć nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej, przedmiotów humanistycznych, matematyczno-przyrodniczych, artystycznych oraz informatyki zarówno ze szkół podstawowych, jak i ponadpodstawowych. Szkolenia są podzielone na dwa poziomy: podstawowy i zaawansowany, tak aby

każdy mógł z nich skorzystać. Na szkolenia można zgłaszać się przez cały rok, a harmonogram szkoleń dostosowany jest do rytmu pracy szkoły.

1 sierpnia 2020 r. uruchomione zostało działanie pn. **Wsparcie placówek doskonalenia nauczycieli i bibliotek pedagogicznych w realizacji zadań związanych z przygotowaniem i wsparciem nauczycieli w prowadzeniu kształcenia na odległość**⁶. Projekt jest współfinansowany ze środków UE w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, a na jego realizację zostanie przeznaczonych 50 mln zł.

W ramach ww. działania zakłada się przeszkolenie 30 000 nauczycieli przedszkoli i szkół (ogólnodostępnych, specjalnych i zawodowych) w zakresie nauczania zdalnego i prowadzenia zajęć zdalnych w obszarze:

- metodyki edukacji zdalnej,
- psychologicznych aspektów edukacji zdalnej,
- informatycznych narzędzi edukacyjnych,
- wykorzystywania multimedialnych zasobów dydaktycznych, zarówno tych już istniejących, jak również tworzenia nowych m.in. z wykorzystaniem Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej,
- organizacji procesu kształcenia i wychowania,
- monitorowania i oceniania postępów uczniów w procesie edukacji zdalnej,
- współpracy szkoły z rodzicami,
- zapewniania bezpieczeństwa oraz respektowania prawa autorskiego w edukacji zdalnej.

Szkolenia dla nauczycieli realizują publiczne placówki doskonalenia nauczycieli i biblioteki pedagogiczne, w formie zdalnej lub częściowo zdalnej, w zależności od sytuacji epidemicznej w Polsce, np. w formie kursów on-line, webinarów, telespotkań, telekonferencji.

Placówki doskonalenia nauczycieli i biblioteki pedagogiczne są przygotowywane do prowadzenia wsparcia przez Ośrodek Rozwoju Edukacji. ORE przygotowuje odpowiednie narzędzia i materiały dydaktyczne oraz przeprowadza szkolenia w formie zdalnej lub częściowo zdalnej, w zależności od sytuacji epidemicznej w Polsce.

Ministerstwo Edukacji i Nauki współpracuje z Kancelarią Prezesa Rady Ministrów - Cyfryzacją przy realizacji działania, w ramach którego wszystkie szkoły w Polsce uzyskały możliwość dostępu do bardzo szybkiego internetu. W ramach **Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej** wszystkie szkoły w Polsce otrzymały możliwość bezpłatnego korzystania z usług dostępu do bezpiecznego internetu

⁶ <https://www.ore.edu.pl/2020/09/wsparcie-nauczycieli-w-prowadzeniu-ksztalcenia-na-odleglosc-informacje-o-projekcie-2/>

o symetrycznej przepustowości co najmniej 100 Mb/s, wraz z dostępem do cyfrowych treści edukacyjnych i narzędzi ułatwiających naukę oraz kontakt z nowymi technologiami. Program został zaprojektowany na mocy *ustawy z dnia 27 października 2017 r. o Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej*⁷. Co warte podkreślenia, bezpieczeństwo użytkowników w ramach OSE zostało zapewnione przez usługi zabezpieczające dostarczone przez operatora OSE – Naukową i Akademicką Sieć Komputerową – Państwowy Instytut Badawczy.

Jednym z narzędzi wsparcia Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej jest także portal e-learningowy OSE IT Szkoła z materiałami umożliwiającymi samodzielną naukę w dowolnym miejscu i czasie. Użytkownicy w różnym wieku znajdą na OSE IT Szkole zasoby edukacyjne, wśród których jest blisko 200 kursów e-learningowych – z zakresu m.in. cyberbezpieczeństwa, programowania czy edukacji medialnej – publikacje oraz inspirujące scenariusze lekcji. Dzięki platformie zarówno uczniowie, nauczyciele, jak i inni użytkownicy sieci mogą bezpłatnie poszerzać swoją wiedzę oraz utrwalać wcześniej nabyte umiejętności.

Podłączenie do OSE jest dobrowolne, natomiast zgodnie z art. 18 ust. 2 *ustawy o Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej* organ prowadzący szkołę zapewnia tej szkole szerokopasmowy dostęp do internetu o symetrycznej przepustowości co najmniej 100 Mb/s najpóźniej od dnia 1 stycznia 2021 r.

Celem wsparcia procesu kształcenia, Minister Edukacji i Nauki udostępnia bezpieczne środowisko kształcenia – Zintegrowaną Platformę Edukacyjną (pod adresem www.zpe.gov.pl). Dostępne są na niej m.in. bezpłatne e-materiały do kształcenia ogólnego i zawodowego. Platforma od marca 2020 r. stanowi rekomendowane przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania narzędzie do realizacji procesu kształcenia na odległość. Platforma ma swoje umocowanie w art. 44a *ustawy – Prawo oświatowe*.

Opracowywane e-materiały dydaktyczne mają służyć rozwijaniu kompetencji kluczowych (kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji, w zakresie wielojęzyczności, kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii, kompetencje cyfrowe, kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się, kompetencje obywatelskie, kompetencje w zakresie przedsiębiorczości oraz w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej) oraz mają umożliwić osiągnięcie określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego efektów i celów uczenia się.

Platforma może być wykorzystywana podczas realizacji procesu kształcenia w formie stacjonarnej z wykorzystaniem TIK, ale pozwala także na planowanie

⁷ t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 989

procesu nauki zdalnej i monitorowanie postępów uczniów, a dzięki wbudowanym modułom komunikacyjnym umożliwia komunikację pomiędzy nauczycielami i uczniami oraz pomiędzy uczniami.

Należy także wspomnieć, że w Naukowej i Akademickiej Sieci Komputerowej – Państwowym Instytucie Badawczym od lat funkcjonuje punkt kontaktowy do zgłaszania nielegalnych treści w internecie – **Dyżurnet.pl**⁸. Do jego zadań należy m.in. zapewnienie obsługi linii telefonicznej lub serwisu internetowego prowadzących działalność w zakresie zgłaszania i analizy przypadków dystrybucji, rozpowszechniania lub przesyłania pornografii dziecięcej za pośrednictwem technologii informacyjno-komunikacyjnych. Misją Zespołu Dyżurnet.pl jest podejmowanie działań na rzecz tworzenia bezpiecznego internetu. Jest ona realizowana również poprzez popularyzację wiedzy na temat bezpiecznego korzystania z internetu: przygotowywanie publikacji, prowadzenie kampanii i programów społecznych, promujących dobre praktyki i informujących o możliwych zagrożeniach w internecie m.in. w ramach projektu Safer Internet⁹. Wspólnie z ekspertami NASK-PIB prowadzone są szkolenia, konferencje, seminaria i zajęcia dla uczniów, nauczycieli, policji i przedstawicieli wymiaru sprawiedliwości.

Innym przykładem działania w ramach szeroko rozumianej prewencji jest najpierw kampania, a obecnie serwis „Nie zgub dziecka w sieci” (<https://www.gov.pl/web/niezagubdzieckawsieci>), gdzie wszyscy odwiedzający, a przede wszystkim rodzice, znajdą szereg przydatnych informacji, w tym narzędzi i publikacji, dotyczących szeroko rozumianego bezpieczeństwa cyfrowego.

Z wyrazami szacunku

Przemysław Czarnek
Minister
/ – podpisano cyfrowo/

⁸ <https://dyzurnet.pl/>.

⁹ <https://www.saferinternet.pl/>